

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/65/2007

SEJM V KADENCJI PO PÓLTORAROCZNEJ DZIAŁALNOŚCI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ 2007

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2006 roku

W ostatnich latach Polacy bardzo krytycznie odnosili się do sfery polityki, negatywnie oceniali partie, polityków i cały nasz system polityczny. Czy nowy Sejm V kadencji, który na początku został przyjęty z dużymi nadziejami, zdołał przełamać ten kryzys zaufania społecznego? Jak Polacy oceniają ten parlament po półtorarocznej działalności, czy Sejm ma wśród nich autorytet? Zapytaliśmy o to w jednym z naszych ostatnich sondaży¹.

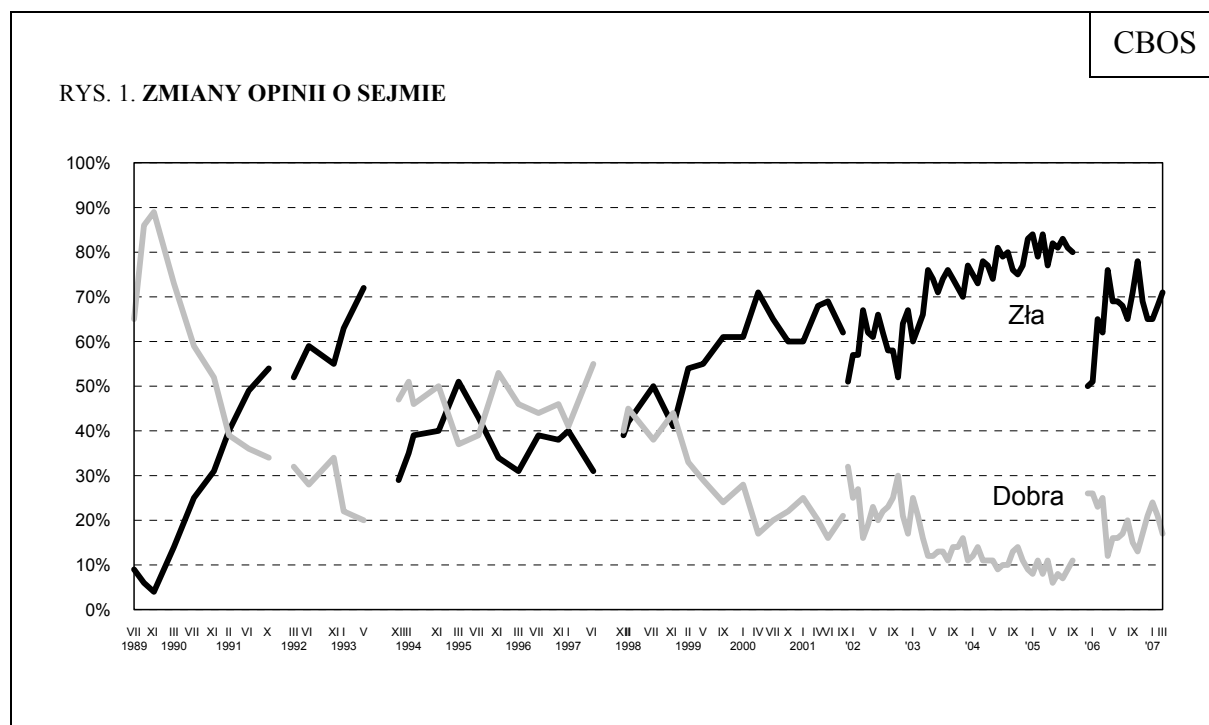
OCENA PRACY SEJMU

Wyniki badań wskazują, że także obecny Sejm pozostaje instytucją, do której Polacy mają bardzo krytyczny stosunek. Niekorzystny obraz Sejmu utrzymujący się w naszych badaniach od ponad dziewięciu lat najwyraźniej pogorszył się w drugiej połowie 1999 roku i od tej pory izba niższa parlamentu systematycznie uzyskiwała znacznie więcej ocen negatywnych niż pozytywnych. Z kadencji na kadencję maleje także społeczne zaufanie do tej instytucji. Spadek zaufania do Sejmu był szczególnie widoczny w czasie trwania III i IV kadencji. Wraz z upływem czasu oceny parlamentu w ówczesnym składzie były kolejne rekordy niekorzystnych ocen.

Obecny Sejm nie osiągnął jeszcze półmetka swojej kadencji, trudno jest wobec tego przewidywać, jak zapisze się w pamięci Polaków. Jednak na razie nic nie wskazuje, by miał on poprawić generalnie krytyczną opinię Polaków na temat parlamentu. Przeciwnie – wydaje się, że uzyskiwane przez niego oceny wpisują się w utrzymujący się kryzys społecznego zaufania do systemu partyjnego i parlamentaryzmu.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (202) zrealizowano w dniach 2–5 marca 2007 roku na liczącej 931 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Sejm V kadencji nie miał dobrego startu. Już na początku jego oceny były gorsze niż te, które w analogicznym okresie uzyskiwał poprzedni Sejm, do tej pory najbardziej krytycznie postrzegany. Oceny obecnego Sejmu od początku jego funkcjonowania są mniej stabilne i podlegają większym wahaniam, niż obserwowaliśmy to w poprzedniej kadencji. Trzeba jednak zauważyć, iż w roku 2001 zwycięzcy ówczesnych wyborów nie mieli takich trudności ze stworzeniem stabilnej większości rządowej i nie musieli dokonywać takiej politycznej woltury jak zwycięzki PiS na początku V kadencji. Zapewne niespełnione obietnice przedwyborcze, konflikty i wzajemne oskarżenia między niedoszłymi koalicjantami sprawiły, że obecny Sejm w odróżnieniu od swego poprzednika uzyskiwał najniższe oceny już w pierwszym półroczu swego urzędowania – w kwietniu ubiegłego roku. Jego notowania spadły wówczas do poziomu ocen, jakie tracący sukcesywnie zaufanie społeczne Sejm IV kadencji po raz pierwszy uzyskał dopiero po blisko półtorarocznym okresie swego urzędowania – w kwietniu 2003 roku. Jednak także później w okresie względnej stabilizacji przeciętne oceny obecnego Sejmu obiegają *in minus* od tych, które uzyskiwał Sejm w poprzednim składzie w analogicznym okresie swego funkcjonowania.

Pominięto „trudno powiedzieć”

Polacy krytycznie wypowiadają się na temat różnych aspektów działalności obecnego Sejmu – niemal powszechnie podzielają przekonanie, że ma on niewielki autorytet w społeczeństwie. Tylko co dwudziesty piąty ankietowany ma odmienne zdanie na ten temat. Bardzo negatywnie oceniany jest styl działania posłów, a także motywy, którymi się kierują, oraz efekty ich pracy. W opinii ponad trzech czwartych badanych obecny Sejm realizuje głównie interesy partyjne swoich ugrupowań oraz działa dla dobra polityków, a nie w interesie państwa. Tylko nieznacznie mniej osób – prawie trzy czwarte ankietowanych – krytycznie ocenia jego pracę zarzucając mu nadmierną opieszałość i niewystarczającą sprawność działania. Nisko oceniana jest także jakość pracy legislacyjnej obecnych posłów – prawie dwie trzecie ankietowanych uważa za chybione decyzje podejmowane przez Sejm, a tylko co trzynasty pozytywnie wyraża się o efektach jego pracy.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Sejm:	Wskazania respondentów dotyczące Sejmu:						
	II kadencji		III kadencji		IV kadencji		V kadencji
	VIII '97	VIII '98	XI '99	XI '02	XII '03	V '05	III '07
	w procentach						
- cieszy się dużym autorytetem społecznym	18	15	8	8	4	1	4
- cieszy się małym autorytetem społecznym	63	66	84	80	90	90	85
Trudno powiedzieć	19	19	8	12	7	9	11
- podejmuje trafne decyzje	28	22	15	17	8	4	8
- podejmuje nietrafne decyzje	40	44	63	50	71	72	65
Trudno powiedzieć	32	34	23	33	21	24	27
- pracuje we właściwym tempie	19	17	11	16	9	4	8
- pracuje zbyt opieszale	60	63	76	63	77	80	74
Trudno powiedzieć	21	20	13	22	14	16	18
- działa głównie dla dobra Polski	-	-	-	-	-	2	10
- działa głównie dla dobra partii i polityków	-	-	-	-	-	87	78
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	-	11	12

Oceny obecnego Sejmu po półtorarocznym okresie urzędowania są wyraźnie gorsze od tych, które poprzedni parlament uzyskiwał po roku swej działalności (w listopadzie 2002), ale jednocześnie nieco lepsze od bardzo złych ocen z półmetka jego działalności (z grudnia 2003). Jeśli chodzi o opinię społeczną, to czas – jak świadczą wyniki dotychczasowych

badan – z reguły działał na niekorzyść urzędującego parlamentu. Ekstrapolując aktualne wyniki można sądzić, że wizerunek obecnego Sejmu przynajmniej na razie jest porównywalny z tym, jaki w analogicznym momencie swego funkcjonowania uzyskiwał jego poprzednik. Ogólnie rzecz biorąc wydaje się, że obecny Sejm jako instytucja idzie w ślady Sejmu poprzedniej kadencji – najgorzej z dotychczas odbieranych Sejmów III RP – i w podobnym tempie traci wśród Polaków wiarygodność i pogarsza swój wizerunek.

Dotychczasowe efekty pracy Sejmu są dalekie od oczekiwań wyborców. Tylko dwóch badanych na stu jest zdania, że udało mu się rozwiązać wiele spraw ważnych dla kraju. Nieco ponad jedna czwarta ankietowanych postrzega wyniki jego pracy ambiwalentnie i uważa, że choć wiele zrobił, to równie dużo zaniedbał. Zdecydowana większość badanych ma jednoznacznie negatywne zdanie o dotychczasowych dokonaniach urzędującego Sejmu – więcej niż co drugi (54%) sądzi, że praktycznie nic on nie zrobił i najważniejsze problemy kraju nadal pozostają nierozwiązane, a dalsze 7% ocenia jego działalność jako wręcz szkodliwą z punktu widzenia interesów kraju.

Tabela 2

Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność obecnego Sejmu od początku kadencji do dziś?	Wskazania dotyczące Sejmu:	
	IV kadencji	V kadencji
	V 2005	III 2007
	w procentach	
Udało mu się rozwiązać wiele ważnych dla kraju spraw	1	2
Dużo zrobił, ale też dużo zaniedbał	30	28
Praktycznie nic nie zrobił – najważniejsze dla kraju sprawy są nadal nierozwiązane	51	54
Jego działalność była szkodliwa dla kraju	8	7
Trudno powiedzieć	10	9

Porównanie aktualnych ocen efektywności Sejmu z tymi, jakie badani wystawili jego poprzednikowi pod koniec urzędowania, wskazuje, że rozdziew między społecznymi oczekiwaniami względem tej instytucji a postrzeganymi efektami jej pracy okazuje się równie duży jak w przypadku wyjątkowo negatywnie odbieranego Sejmu IV kadencji.

Najbardziej krytyczni w opiniach o dotychczasowych dokonaniach Sejmu są zdeklarowani zwolennicy centrolewicowej koalicji LiD oraz sympatycy PO. Relatywnie najlepiej dotychczasowe efekty jego pracy oceniają natomiast potencjalni wyborcy głównego z rządzących ugrupowań – PiS, jednak nawet wśród nich najliczniejszą grupę stanowią osoby wystawiające Sejmowi oceny niejednoznaczne, a tylko co dziesiąty skłonny jest twierdzić, że obecnej izbie niższej parlamentu udało się rozwiązać wiele spraw ważnych dla kraju. W ocenach dokonań urzędującego Sejmu znacznie mniej przychylny jest elektorat Samoobrony – drugiej partii rządzącej i współtworzącej sejmową większość. Blisko dwie trzecie potencjalnych wyborców partii Andrzeja Leppera jednoznacznie negatywnie ocenia dotychczasową działalność izby niższej parlamentu.

Tabela 3

Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność obecnego Sejmu od początku kadencji do dziś?	Potencjalne elektoraty partii politycznych				Niezdedy- dowani	Niegłosujący
	LiD	PO	PiS	Samoobrona		
	w procentach					
Udało mu się rozwiązać wiele ważnych dla kraju spraw	0	0	10	0	0	0
Dużo zrobił, ale też dużo zaniedbał	22	23	56	34	23	23
Praktycznie nic nie zrobił – najważniejsze dla kraju sprawy są nadal nierozwiązane	70	68	28	55	51	56
Jego działalność była szkodliwa dla kraju	6	9	1	8	7	9
Trudno powiedzieć	2	1	4	3	19	12

OCENY KOMPETENCJI POSŁÓW

W ostatnich latach z każdą kolejną kadencją Sejmu systematycznie pogarszały się opinie o kompetencjach posłów. Skład poprzedniego Sejmu już po roku jego urzędowania (listopad 2002) budził pod tym względem znacznie więcej zastrzeżeń, niż kiedykolwiek wysuwano pod adresem posłów wcześniejszych kadencji. Oceny kompetencji deputowanych obecnej izby niższej, mimo że zbieraliśmy je po nieco dłuższym, półtorarocznym okresie sprawowania przez nich mandatu, są zbliżone do tych, jakie badani wystawiali posłom poprzedniego Sejmu po upływie roku jego funkcjonowania, choć lepsze od uzyskiwanych przez posłów IV kadencji po dłuższym okresie ich pracy (grudzień 2003, maj 2005).

W opinii prawie co drugiego respondenta (47%) większość posłów obecnej kadencji nie ma odpowiedniej wiedzy i kwalifikacji, by sprawować tę funkcję. Dalsze 38% uważa, że warunków tych nie spełnia mniej więcej połowa parlamentarzystów. Do nielicznych zaś należą badani żywiący przekonanie, że w ławach poselskich w większości zasiadają osoby, których wiedza i umiejętności są wystarczające do sprawowania mandatu deputowanego.

Tabela 4

Jak Pan(i) ocenia, czy posłowie obecnego Sejmu mają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być posłami?	Wskazania dotyczące Sejmu:						
	II kadencji	III kadencji		IV kadencji			V kadencji
	VIII '97	VIII '98	XI '99	XI '02	XII '03	V '05	III '07
	w procentach						
Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności	9	8	5	7	3	2	5
Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma	42	42	45	38	28	30	38
Tylko nieliczni, niewielka część posłów ma takie umiejętności	37	35	40	45	60	57	47
Trudno powiedzieć	12	15	10	11	8	11	10

Oceny kompetencji posłów obecnego parlamentu są stosunkowo słabo zróżnicowane ze względu na cechy społeczno-demograficzne badanych. Relatywnie najbardziej krytyczne w ocenie kompetencji posłów są osoby w wieku od 45 do 54 lat, mieszkańcy małych miast (do 20 tys. ludności) oraz wielkich aglomeracji. Negatywne oceny przygotowania merytorycznego parlamentarzystów wiążą się – z jednej strony – z wyższym poziomem wykształcenia, z drugiej zaś – z niskimi dochodami i negatywnymi ocenami własnej sytuacji materialnej. Wśród grup społeczno-zawodowych najbardziej krytyczni w ocenie kompetencji posłów są przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, pracownicy umysłowi niższego szczebla, osoby bezrobotne oraz renciści. Relatywnie najlepiej oceniają je natomiast osoby pracujące na własny rachunek oraz robotnicy niewykwalifikowani.

Opinie na temat przygotowania merytorycznego posłów relatywnie są najsilniej zróżnicowane przez poglądy polityczne badanych oraz ich preferencje partyjne. O ile wśród zwolenników lewicy dominuje pogląd, że większość parlamentarzystów nie ma właściwej wiedzy i umiejętności, by sprawować mandat posła (59%), o tyle wśród sympatyków prawicy opinię taką podziela tylko co trzeci (34%), natomiast więcej niż co drugi (53%) wysuwa taki zarzut jedynie pod adresem połowy składu obecnego Sejmu.

W ocenie umiejętności i kompetencji ogółu posłów zdecydowanie bardziej krytyczni są zwolennicy ugrupowań opozycyjnych (LiD oraz – w nieco mniejszym stopniu – PO) niż rządzących partii, choć i wśród wyborców Samoobrony nie brakuje głosów krytycznych. Sympatycy PiS zdecydowanie lepiej niż przeciętnie postrzegają przygotowanie merytoryczne posłów obecnej kadencji.

Tabela 5

Jak Pan(i) ocenia, czy posłowie obecnego Sejmu posiadają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być posłami?	Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych			
	LiD	PO	PiS	Samoobrona
	w procentach			
Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności	2	5	11	19
Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma	35	42	58	28
Tylko nieliczni, niewielka część posłów ma takie umiejętności	58	49	27	46
Trudno powiedzieć	5	4	4	8

CZYJE INTERESY REPREZENTUJĄ POSŁOWIE

Ogromna większość ankietowanych przypisuje obecnym parlamentarzystom negatywne motywacje i uważa, że posłowie w obecnym Sejmie nastawieni są na realizację interesów partyjnych lub też dbają o własne prywatne interesy, interesy swoich znajomych i krewnych lub środowiska zawodowego. Dbalność o interesy swoich wyborców czy działanie dla dobra wspólnego, czyli całego społeczeństwa, przypisuje im w sumie zaledwie 7% ankietowanych. W porównaniu z Sejmem poprzedniej kadencji hierarchia motywów przypisywanych posłom uległa pewnej zmianie. Ankietowani częściej zarzucają posłom nastawienie na realizację interesów własnego ugrupowania, rzadziej w porównaniu z połową poprzedniej kadencji dostrzegają chęć działania dla osobistego interesu. Można powiedzieć, że obecni posłowie w porównaniu ze swoimi poprzednikami są postrzegani jako wyjątkowo upartyjnieni i podporządkowujący swoje działania interesom partyjnym, ale jednocześnie rzadziej przypisywana jest im „prywatna”, czyli kierowanie się celami i interesami osobistymi. Natomiast w zestawieniu z opiniami o posłach II i III kadencji porównanie nie jest tak korzystne, wówczas Polacy mieli o posłach nieco lepsze zdanie.

Tabela 6

Czyje przede wszystkim interesy reprezentuje, Pana(i) zdaniem, większość posłów obecnego Sejmu?	Wskazania respondentów dotyczące Sejmu:							
	II kadencji		III kadencji		IV kadencji			V kadencji
	VIII '97	VIII '98	XI '99	XI '02	XII '03	V '05	III '07	
w procentach								
Swojej partii lub ugrupowania	36	38	42	37	25	31	49	
Swoje własne	15	15	20	20	36	43	21	
Swoich znajomych, kolegów, krewnych	8	7	12	12	14	11	9	
Środowiska, z którym są związani zawodowo	9	8	11	10	11	5	6	
Całego społeczeństwa	13	11	4	6	3	1	5	
Ludzi, którzy na nich głosowali	8	10	5	8	3	1	2	
Trudno powiedzieć	11	11	5	7	8	7	8	

W ocenie Polaków obecny Sejm okazuje się także wyjątkowo niereprezentatywny. Niemal jedna trzecia ankietowanych (30%) ocenia, że w obecnym parlamencie w ogóle nie ma posłów, którzy reprezentują ich poglądy polityczne i punkt widzenia na sytuację w kraju. Podobnego braku reprezentacji nie przypisywano żadnemu z poprzednich parlamentów. Zaledwie 6% respondentów utożsamia się z aktualną większością parlamentarną. Nieco ponad połowa ankietowanych uważa, że w obecnym składzie parlamentu są politycy, z którymi mogą się identyfikować. W Sejmie IV kadencji odsetek ten w porównywalnym czasie był o ponad dziesięć punktów wyższy.

Tabela 7

Czy ma Pan(i) poczucie, że w Sejmie są posłowie, którzy myślą o polskich sprawach podobnie jak Pan(i)?	Wskazania dotyczące Sejmu:											
	II kadencji				III kadencji			IV kadencji				V kadencji
	XI '93	XI '94	VII '96	VIII '97	XI '97	VIII '98	XI '99	X '01	XI '02	XII '03	V '05	III '07
w procentach												
Tak, sądzę, że większość posłów myśli podobnie jak ja	25	13	11	10	17	9	6	18	8	5	4	6
Sądzę, że niektórzy posłowie myślą podobnie jak ja	52	53	62	64	60	62	69	57	63	61	60	52
Nie, w Sejmie nie ma posłów, którzy by myśleli podobnie jak ja	7	17	14	11	10	14	15	12	16	23	23	30
Trudno powiedzieć	16	17	13	15	14	15	10	13	13	11	13	12

Relatywnie największe poczucie reprezentacji w sferze światopoglądowej mają zwolennicy głównego z rządzących ugrupowań – PiS. W odróżnieniu od nich zwolennicy pozostałych partii mających swych przedstawicieli w Sejmie rzadziej żywią przekonanie, że ich poglądy podzielane są przez większość posłów tej kadencji, natomiast wyraźnie częściej mają poczucie całkowitego braku swej reprezentacji w Sejmie. Co ciekawe, relatywnie największe poczucie niedoreprezentowania swoich poglądów mają nie zwolennicy głównych ugrupowań opozycyjnych, ale współrządzącej Samoobrony.

Tabela 8

Czy ma Pan(i) poczucie, że w Sejmie są posłowie, którzy myślą o polskich sprawach podobnie jak Pan(i)?	Potencjalne elektoraty partii politycznych				Niezdedy-dowani	Niegło-sujący
	LiD	PO	PiS	Samoobrona		
	w procentach					
Tak, sądzę, że większość posłów myśli podobnie jak ja	8	8	14	0	7	2
Sądzę, że niektórzy posłowie myślą podobnie jak ja	63	63	70	72	40	44
Nie, w Sejmie nie ma posłów, którzy by myśleli podobnie jak ja	23	23	10	27	36	38
Trudno powiedzieć	6	6	5	0	16	16

Jeszcze gorzej sytuacja wygląda, jeśli zawężymy pojęcie reprezentatywności. Połowa ankietowanych nie ma poczucia, że w obecnym Sejmie są posłowie, którzy bronią ich interesów. Tylko jedna trzecia badanych jest zdania, że w Sejmie V kadencji są posłowie stojący na straży interesów zwykłych ludzi, takich jak oni.

Tabela 9

Czy ma Pan(i) poczucie, że w Sejmie są posłowie, którzy bronią interesów ludzi takich jak Pan(i)?	Wskazania dotyczące Sejmu:					
	II kadencji	III kadencji	IV kadencji			V kadencji
	XI '94	XI '99	XI '02	XII '03	V '05	III '07
w procentach						
Tak, mam takie poczucie	53	44	44	41	38	33
Nie, nie mam takiego poczucia	32	44	42	46	50	50
Trudno powiedzieć	15	12	14	13	12	17

Poczucie braku należytej reprezentacji i obrony interesów stosunkowo częściej niż inni deklarują ludzie starsi (w wieku 55–64 lata). Znacznie częściej niż przeciętnie doświadczają tego mieszkańcy małych miast (do 20 tys. ludności), badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym, o najniższych dochodach na osobę w rodzinie i źle oceniający swoje warunki materialne. Wśród grup społeczno-zawodowych stosunkowo najbardziej

niedoreprezentowane czują się osoby bezrobotne oraz gospodynie domowe. Poczucia braku reprezentacji i należytej troski o ich interesy wyraźnie częściej doświadczają badani o lewicowych poglądach politycznych, rzadziej dotyczy to respondentów o prawicowych przekonaniach.

Ze sposobu reprezentowania ich interesów przez posłów najbardziej zadowoleni są zwolennicy PiS. Prawie trzy piąte spośród nich ma poczucie, że są one należycie broniące w Sejmie. Relatywnie spore poczucie właściwego reprezentowania i obrony ich interesów mają także zwolennicy LiD. W znacznie większym stopniu niedoreprezentowani czują się zdeklarowani zwolennicy Samoobrony. Stosunkowo najczęściej poczucie braku reprezentacji w obecnym Sejmie dotyczy sympatyków PO – podziela je ponad połowa zwolenników tego ugrupowania.

Tabela 10

Czy ma Pan(i) poczucie, że w Sejmie są posłowie, którzy bronią interesów ludzi takich jak Pan(i)?	Potencjalne elektoraty partii politycznych				Niezdyscyplinowani	Niegłosujący
	LiD	PO	PiS	Samoobrona		
	w procentach					
Tak, mam takie poczucie	51	34	59	50	32	22
Nie, nie mam takiego poczucia	34	52	30	47	55	57
Trudno powiedzieć	15	14	11	3	13	21

Na podstawie aktualnych wyników można powiedzieć, że nie spełniły się nadzieje dużej części Polaków deklarowane tuż po wyborach, że nowy Sejm będzie lepszy od poprzedniego. Taką nadzieję zgłaszało prawie dwie piąte ankietowanych (37%), niemal tyle samo uważało, że nowy Sejm nie będzie się różnił od poprzedniego. Pesymistami pozostawało tylko 8% ankietowanych. Obecnie ponad jedna trzecia Polaków uważa, że Sejm w aktualnym składzie jest gorszy od poprzedniego (36%, wzrost o 28 punktów), a tylko 15% sądzi, że jest lepszy (spadek o 22 punkty). Bez zmian pozostaje odsetek respondentów przekonanych, że praca posłów w kolejnych Sejmach IV i V kadencji jest porównywalna.

Tabela 11

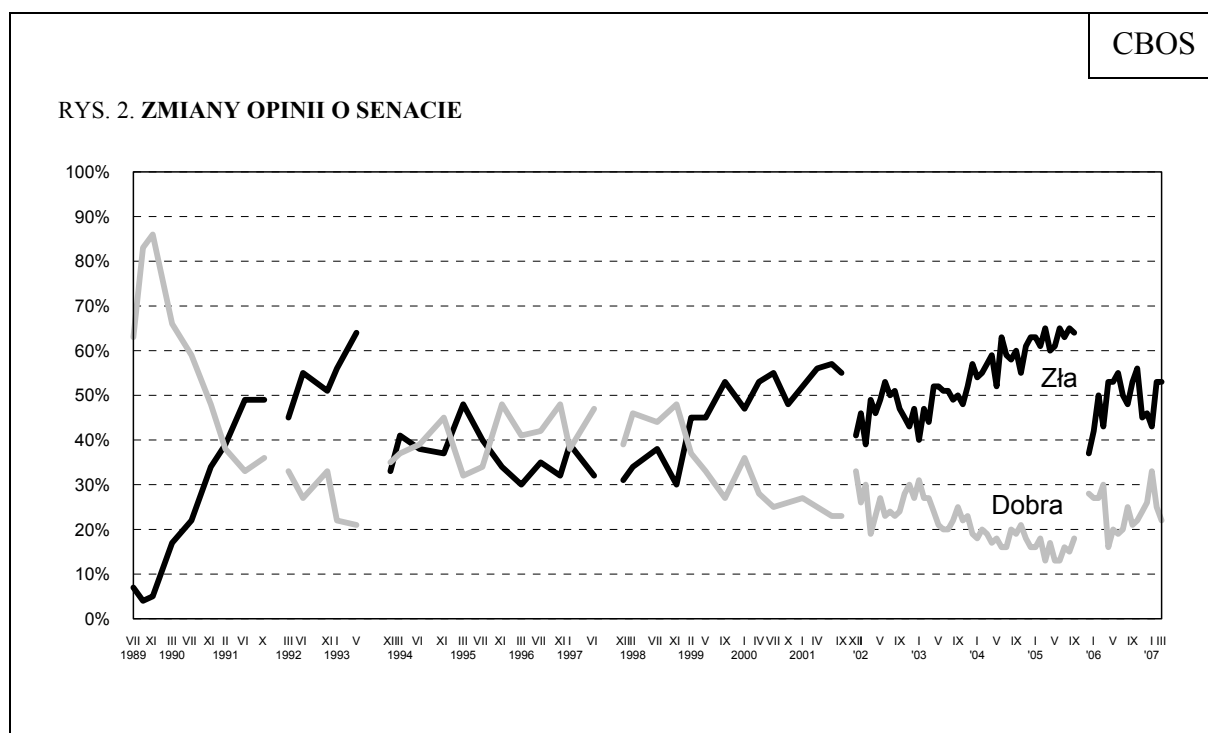
Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Sejm jest/będzie lepszy czy też gorszy od poprzedniego?	Wskazania dotyczące Sejmu:				
	IV kadencji			V kadencji	
	X '01*	XI '02**	XII '03**	X '05*	III '07**
	w procentach				
Lepszy	48	25	10	37	15
Taki sam	25	47	46	36	36
Gorszy	8	15	30	8	36
Trudno powiedzieć	19	14	13	19	13

* będzie

** jest

OPINIE O SENACIE

Utrzymująca się od wielu lat przewaga ocen negatywnych dotyczy także izby wyższej parlamentu. Zmiany w ocenach Sejmu i Senatu są ze sobą ściśle powiązane i obraz jednej instytucji rzutuje na społeczny wizerunek drugiej. Stałą prawidłowością jest też generalnie bardziej krytyczny stosunek badanych do Sejmu niż Senatowi, którego działalność skądinąd znacznie trudniej przychodzi im oceniać niż poczynania izby niższej parlamentu. Obecnie, podobnie jak Sejm tej kadencji, także Senat po półtorarocznym okresie swej działalności wypada gorzej niż jego poprzednik. W marcu jego działalność pozytywnie oceniało zaledwie 22% badanych, a ponad dwukrotnie więcej osób (53%) wystawiło Senatowi negatywne noty.

Zdecydowana większość badanych postrzega Senat jako instytucję o niewielkim społecznym autorytecie. Przekonanie to jest jednak wyraźnie mniej powszechne niż w przypadku Sejmu. Lepiej, niemniej jednak również zdecydowanie negatywnie, interpretowane są intencje, którymi senatorowie kierują się w swych działaniach. W przekonaniu trzech piątych badanych Senat działa głównie w imię interesów partyjnych poszczególnych ugrupowań, nie zaś w trosce o dobro państwa. Ponad połowa pytaných źle ocenia także tempo

jego pracy i przypisuje mu nadmierną opieszałość. Według opinii co drugiego Polaka, Senat niedostatecznie wypełnia również swoją kontrolną funkcję wobec prawa stanowionego przez Sejm – w rzeczywistości nie ma większego wpływu na treść ustaw uchwalanych przez Sejm. W sumie we wszystkich tych wymiarach Senat jest lepiej oceniany niż Sejm.

Tabela 12

Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Sejm:	Wskazania dotyczące Sejmu obecnej (V) kadencji	Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Senat:	Wskazania dotyczące Senatu obecnej (VI) kadencji
	w procentach		w procentach
- cieszy się dużym autorytetem społecznym	4	- cieszy się dużym autorytetem społecznym	10
- cieszy się małym autorytetem społecznym	85	- cieszy się małym autorytetem społecznym	63
Trudno powiedzieć	11	Trudno powiedzieć	27
- podejmuje trafne decyzje	8	- ma istotny wpływ na treść uchwalanych ustaw	22
- podejmuje nietrafne decyzje	65	- nie ma większego wpływu na treść uchwalanych ustaw	51
Trudno powiedzieć	27	Trudno powiedzieć	27
- pracuje we właściwym tempie	8	- pracuje we właściwym tempie	13
- pracuje zbyt opieszale	74	- pracuje zbyt opieszale	52
Trudno powiedzieć	18	Trudno powiedzieć	35
- działa głównie dla dobra Polski	10	- działa głównie dla dobra Polski	13
- działa głównie dla dobra partii i polityków	78	- działa głównie dla dobra partii i polityków	60
Trudno powiedzieć	12	Trudno powiedzieć	27

W opinii publicznej Senat obecnej kadencji wypada lepiej niż poprzedni, jednak – co należy podkreślić – punktem odniesienia są w tym wypadku oceny z końca kadencji poprzedniego Senatu, a więc z okresu wyjątkowo już niekorzystnych notowań obu izb parlamentu.

Istotne różnice na korzyść obecnej izby wyższej dotyczą prestiżu i znaczenia tej instytucji oraz celów przyświecających jej działalności. Obecny Senat nie jest wprawdzie instytucją, której przypisywano by wyraźnie większy autorytet w społeczeństwie (wzrost wskazań o 3 punkty procentowe), jednak jego prestiż i ranga są wyraźnie mniej powszechnie kwestionowane, niż miało to miejsce w przypadku jego poprzednika pod koniec kadencji. Wyraźnie lepiej niż wówczas odczytywane są także intencje przyświecające działalności urzędujących senatorów. Więcej osób uważa, że kieruje nimi przede wszystkim troska o dobro kraju (wzrost wskazań o 5 punktów procentowych), mniej powszechne są zaś opinie,

że ich poczynania są podporządkowane głównie realizacji interesów partii, które reprezentują. W pozostałych wymiarach mimo różnych etapów, w jakich znajdowały się w momencie badania obecny i poprzedni Senat, ich oceny są bardzo zbliżone. Tylko nieco mniej krytycznie niż w przypadku Senatu V kadencji badani wyrażają się o tempie pracy Senatu obecnej kadencji. Tylko nieco lepsze są także oceny badanych, jeśli chodzi o rzeczywisty udział tej instytucji w procesie legislacyjnym i wpływ na treść ustaw uchwalanych przez Sejm.

Tabela 13

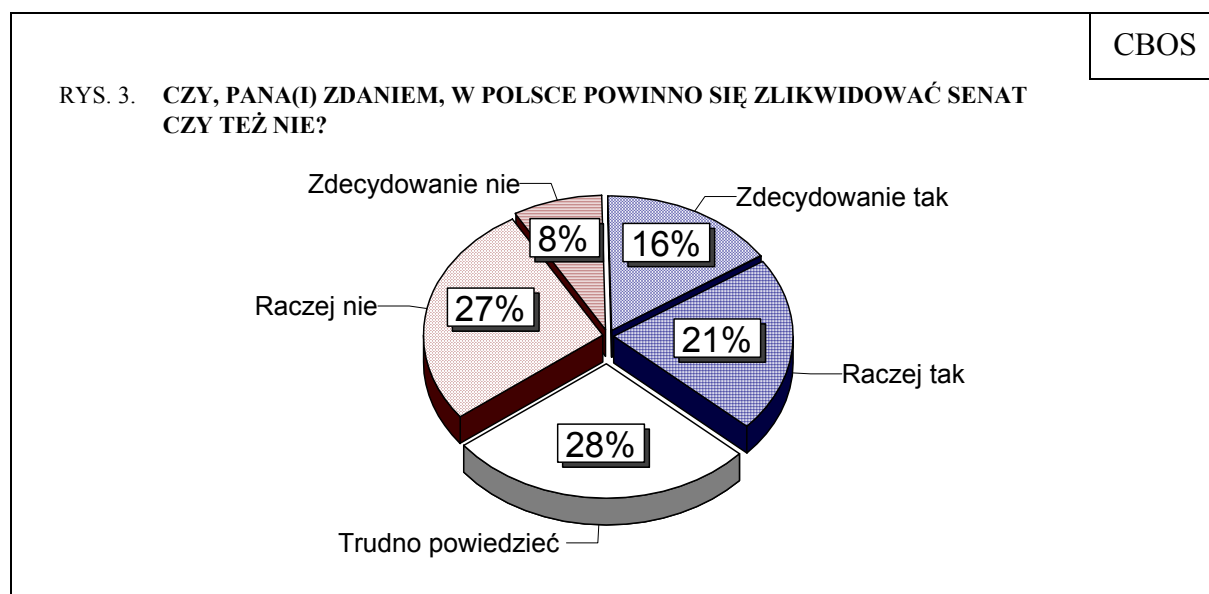
Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Senat:	Wskazania respondentów dotyczące Senatu:	
	V kadencji (V '05)	VI kadencji (III '07)
	w procentach	
- cieszy się dużym autorytetem społecznym	7	10
- cieszy się małym autorytetem społecznym	69	63
Trudno powiedzieć	24	27
- ma istotny wpływ na treść uchwalanych ustaw	19	22
- nie ma większego wpływu na treść uchwalanych ustaw	52	51
Trudno powiedzieć	29	27
- pracuje we właściwym tempie	13	13
- pracuje zbyt opieszale	55	52
Trudno powiedzieć	32	35
- działa głównie dla dobra Polski	8	13
- działa głównie dla dobra partii i polityków	65	60
Trudno powiedzieć	27	27

Porównanie ocen dotyczących kompetencji senatorów obecnej i poprzedniej kadencji także wypada na korzyść polityków aktualnie zasiadających w Senacie, choć w sumie są to nadal oceny dość jednoznacznie krytyczne.

Tabela 14

Jak Pan(i) ocenia, czy senatorowie obecnego Senatu mają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być senatorami?	Wskazania dotyczące Senatu:	
	V kadencji (V '05)	VI kadencji (III '07)
	w procentach	
Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności	5	8
Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma	33	36
Tylko nieliczni, niewielka część senatorów ma takie umiejętności	42	36
Trudno powiedzieć	20	20

Polacy nie mają jednoznacznej opinii na temat powracającego co jakiś czas postulatu likwidacji Senatu. Co prawda minimalnie przeważają osoby popierające zniesienie izby wyższej parlamentu (37%), ale niewiele mniej badanych (35%) uważa, że Senat jest potrzebny i ma w procesie legislacyjnym duże znaczenie (35%). Ponad jedna czwarta ankietowanych nie ma wyrobionej opinii w tej kwestii.

Porównanie obecnych opinii na temat likwidacji Senatu z poglądami wyrażanymi przed dwoma laty pozwala stwierdzić, że Senat zyskał w oczach Polaków, a jego obecność w naszym systemie politycznym jest lepiej rozumiana. W stosunku do pomiaru sprzed niespełna dwóch lat o 8 punktów spadł odsetek ankietowanych uważających, że Senat powinno się rozwiązać, natomiast o 4 punkty wzrosła liczba respondentów uznających jego istnienie za niezbędne.

Tabela 15

Czy, Pana(i) zdaniem, w Polsce powinno się zlikwidować Senat czy też nie?	Wskazania według terminów badań	
	V '05	III '07
	w procentach	
Tak	45	37
Nie	31	35
Trudno powiedzieć	24	28

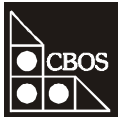
Nie spełniły się nadzieje dużej części Polaków zgłaszane tuż po wyborach, że nowy Sejm będzie lepszy od poprzedniego. Obecnie większość ankietowanych jest zdania, że Sejm V kadencji jest taki sam lub gorszy niż jego poprzednik – przypomnijmy Sejm oceniany dotąd najbardziej krytycznie. O tym, że Sejm w aktualnym składzie jest lepszy od Sejmu IV kadencji, jest przekonanych tylko 15% Polaków.

Krytycznie oceniane są rozmaite aspekty działalności obecnego parlamentu. Niemal powszechne jest przekonanie, że obecny Sejm ma niewielki autorytet w społeczeństwie. Negatywnie oceniany jest sposób działania posłów, motywy, którymi się kierują, ich kompetencje oraz efekty ich pracy. W opinii ponad trzech czwartych badanych, obecny Sejm realizuje głównie interesy partyjne swoich ugrupowań oraz działa dla dobra polityków, a nie w interesie państwa. Nisko oceniana jest także jakość pracy legislacyjnej obecnego Sejmu – prawie dwie trzecie pytanym uważa za chybione decyzje podejmowane przez posłów. W porównaniu ze swoimi poprzednikami obecni posłowie są postrzegani jako wyjątkowo upartyjnieni i podporządkowujący swoje działania interesom partyjnym, ale jednocześnie rzadziej przypisywana jest im „prywatna”, czyli kierowanie się interesami osobistymi.

Niepokojące jest to, że niemal co trzeci Polak uważa, że w obecnym parlamencie w ogóle nie ma posłów, którzy reprezentują ich poglądy i punkt widzenia na sytuację w kraju. Podobnej skali poczucia braku reprezentatywności nie miał żaden z poprzednich parlamentów. Zaledwie 6% ankietowanych utożsamia swoje poglądy z poglądami aktualnej większości parlamentarnej. Aż połowa respondentów jest przekonana, że w obecnym Sejmie nie ma posłów, którzy bronią ich interesów, tylko jedna trzecia badanych jest odmiennego zdania. To także najmniejsza grupa począwszy od II kadencji Sejmu, odkąd zaczęliśmy zadawać to pytanie.

Obecnemu Sejmowi nie udało się zatem, jak dotąd, odzyskać społecznego zaufania. Jego oceny wydają się równie krytyczne jak oceny jego poprzednika w porównywalnym okresie działalności, a Sejm w obecnym składzie w podobnym tempie jak Sejm IV kadencji traci wśród Polaków wiarygodność i pogarsza swój wizerunek.

Opracowali:
Agnieszka CYBULSKA
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność obecnego Sejmu od początku jego kadencji do dziś?
 1 - Udało mu się rozwiązać wiele ważnych dla kraju spraw; 2 - Dużo zrobił, ale też dużo zaniedbał; 3 - Praktycznie nic nie zrobił - najważniejsze dla kraju sprawy są nadal nierozwiązane; 4 - Jego działalność była szkodliwa dla kraju

	(%)					Liczba osób
	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	
Ogółem	2	28	54	7	9	930
Płeć						
Mężczyźni	2	28	55	10	5	438
Kobiety	2	29	52	5	13	493
Wiek						
18-24 lat	1	27	57	8	7	144
25-34	1	21	56	12	10	167
35-44	1	36	51	3	9	131
45-54	3	26	58	7	6	182
55-64	2	35	51	7	5	139
65 lat i więcej	2	28	46	5	18	168
Miejsce zamieszkania						
Wieś	2	30	52	4	11	352
Miasto do 20 tys.	2	23	58	6	12	126
20-100 tys.	1	31	54	6	9	185
101-500 tys.	2	27	52	11	8	161
501 tys.i więcej mieszk.	2	28	54	14	2	106
Wykształcenie						
Podstawowe	2	30	45	6	16	281
Zasadnicze zawodowe	1	29	55	7	8	239
Średnie	2	27	57	9	5	318
Wyższe	1	23	61	8	7	93
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	3	24	62	6	5	54
Prac.umysł.niż.szczebła	1	33	55	6	4	68
Pracownicy fiz.- umysł.	1	22	57	14	6	95
Robotnicy wykwalifikowani	2	38	50	3	8	88
Robotnicy niewykwalifik.	0	30	61	2	7	41
Rolnicy	0	31	63	4	2	49
Pracujący na własny rach.	0	35	42	21	3	25
Bierni zawodowo						
Renciści	0	18	60	5	17	59
Emeryci	3	31	49	6	12	238
Uczniowie i studenci	1	31	55	5	8	65
Bezrobotni	3	22	50	11	15	109
Gospodynie domowe i inni	2	27	57	2	11	39
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	2	30	56	8	5	109
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	3	27	57	9	4	70
sekt. pryw. poza rolnict.	1	29	55	8	8	194
prywatnym gosp. rolnym	0	27	63	6	4	54
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	5	22	51	9	13	66
301-500	3	24	54	7	13	125
501-900	1	35	50	6	8	217
901-1200	1	28	57	3	11	88
Powyżej 1200 zł	4	27	62	5	1	61
Ocena własnych war. mater.						
Złe	1	20	57	11	11	214
Średnie	2	30	51	6	11	420
Dobre	2	32	54	5	6	297
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	6	29	47	7	11	67
Raz w tygodniu	3	33	50	5	9	464
1-2 razy w miesiącu	0	31	54	6	9	149
Kilka razy w roku	0	21	61	6	11	156
W ogóle nie uczestniczy	0	12	61	20	6	92
Poglądy polityczne						
Lewica	1	21	68	10	1	139
Centrum	0	27	63	5	5	261
Prawica	5	40	43	5	6	265
Trudno powiedzieć	0	22	48	8	22	260

Tabela 2. Jak Pan(i) ocenia, czy posłowie obecnego Sejmu posiadają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być posłami? 1 - Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności; 2 - Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma; 3 - Tylko nieliczni, niewielka część posłów ma takie umiejętności

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	5	38	47	10	930
Płeć					
Mężczyźni	6	39	49	6	438
Kobiety	5	36	45	15	492
Wiek					
18-24 lat	5	40	48	7	144
25-34	6	38	47	9	167
35-44	7	39	45	10	132
45-54	5	37	51	7	182
55-64	5	39	47	9	138
65 lat i więcej	4	34	41	21	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	7	36	43	14	352
Miasto do 20 tys.	4	33	52	11	126
20-100 tys.	5	42	44	9	184
101-500 tys.	3	42	46	9	162
501 tys.i więcej mieszk.	6	34	57	2	106
Wykształcenie					
Podstawowe	5	32	44	19	281
Zasadnicze zawodowe	8	38	45	10	239
Średnie	4	43	48	5	318
Wyższe	5	37	56	3	93
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	4	36	52	8	54
Prac.umysł.niż.szczebla	1	45	53	2	68
Pracownicy fiz.- umysł.	10	39	43	8	95
Robotnicy wykwalifikowani	8	43	44	5	88
Robotnicy niewykwalifik.	7	44	35	14	41
Rolnicy	6	42	47	4	49
Pracujący na własny rach.	8	52	33	6	26
Bierni zawodowo					
Renciści	7	23	51	19	59
Emeryci	3	36	45	16	237
Uczniowie i studenci	3	37	50	9	65
Bezrobotni	6	33	52	9	109
Gospodynie domowe i inni	4	38	45	13	39
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	4	40	48	8	109
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	3	51	43	2	70
sekt. pryw. poza rolnict.	8	40	45	8	195
prywatnym gosp. rolnym	6	35	52	7	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	8	29	53	9	66
301-500	5	39	43	12	126
501-900	6	40	43	11	217
901-1200	5	39	50	7	88
Powyżej 1200 zł	4	43	46	7	61
Ocena własnych war. mater.					
Złe	4	27	54	15	214
Średnie	5	41	43	11	419
Dobre	7	40	46	7	298
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	4	41	44	11	67
Raz w tygodniu	7	43	40	10	464
1-2 razy w miesiącu	4	35	52	9	149
Kilka razy w roku	2	32	52	14	156
W ogóle nie uczestniczy	6	22	65	7	92
Poglądy polityczne					
Lewica	3	33	59	4	139
Centrum	8	36	50	6	262
Prawica	8	53	34	5	265
Trudno powiedzieć	1	27	48	23	259

Tabela 3. Czyje, przede wszystkim, potrzeby i interesy reprezentuje, Pana(i) zdaniem, większość posłów obecnego Sejmu? 1 - Swoje własne; 2 - Swojej partii lub ugrupowania; 3 - Swoich znajomych, kolegów lub krewnych; 4 - Środowiska, z którym są związani zawodowo; 5 - Ludzi, którzy na nich głosowali; 6 - Całego społeczeństwa

							(%)	
	1	2	3	4	5	6	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	49	9	6	2	5	9	931
Płeć								
Mężczyźni	21	53	10	7	2	4	3	438
Kobiety	22	45	8	5	2	5	13	493
Wiek								
18-24 lat	14	54	9	13	2	6	2	144
25-34	26	51	5	4	1	4	8	167
35-44	19	56	10	4	1	4	7	132
45-54	29	45	9	5	1	4	7	182
55-64	18	52	12	4	3	3	7	139
65 lat i więcej	20	37	7	4	5	8	18	168
Miejsce zamieszkania								
Wieś	19	48	8	6	2	6	10	352
Miasto do 20 tys.	20	47	9	8	2	5	9	126
20-100 tys.	22	51	5	3	2	6	11	185
101-500 tys.	24	48	10	6	4	2	6	162
501 tys.i więcej mieszk.	26	49	14	6	2	1	3	106
Wykształcenie								
Podstawowe	17	42	9	6	3	8	15	281
Zasadnicze zawodowe	26	47	10	5	2	4	6	239
Średnie	23	50	8	8	2	3	6	319
Wyższe	17	66	5	2	1	4	5	93
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	12	66	1	7	1	6	7	54
Prac.umysł.niż.szczebła	19	57	7	3	3	5	5	68
Pracownicy fiz.- umysł.	25	50	6	10	0	2	7	95
Robotnicy wykwalifikowani	20	51	12	3	2	8	5	88
Robotnicy niewykwalifik.	17	60	12	2	0	5	4	41
Rolnicy	24	52	14	5	2	1	2	49
Pracujący na własny rach.	16	55	11	8	0	3	6	26
Bierni zawodowo								
Renciści	25	41	7	11	0	0	16	59
Emeryci	20	42	8	4	6	7	14	238
Uczniowie i studenci	15	52	7	18	3	3	2	65
Bezrobotni	30	41	13	3	0	5	9	109
Gospodynie domowe i inni	29	46	8	3	0	2	10	39
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	17	61	9	3	0	1	9	109
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	25	52	8	6	1	4	5	70
sekt. pryw. poza rolnict.	20	53	8	7	2	6	5	195
prywatnym gosp. rolnym	22	54	11	4	3	1	4	54
Dochody na jedną osobę								
Do 300 zł	20	41	17	5	0	4	13	66
301-500	24	51	7	4	1	5	8	126
501-900	19	48	7	6	3	8	9	217
901-1200	23	44	9	9	3	6	5	88
Powyżej 1200 zł	16	57	10	5	2	5	4	61
Ocena własnych war. mater.								
Złe	25	39	12	5	2	6	10	214
Średnie	22	49	7	6	2	3	10	420
Dobre	18	54	8	6	3	6	5	298
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	21	45	7	4	4	10	10	67
Raz w tygodniu	17	49	7	7	3	7	10	465
1-2 razy w miesiącu	21	53	10	7	2	2	5	149
Kilka razy w roku	29	45	10	3	2	2	9	156
W ogóle nie uczestniczy	30	49	11	3	0	0	6	92
Poglądy polityczne								
Lewica	27	53	8	7	1	1	3	139
Centrum	22	52	9	8	1	3	6	262
Prawica	15	51	7	5	5	12	6	265
Trudno powiedzieć	24	41	10	5	2	1	17	260

Tabela 4. Czy ma Pan(i) poczucie, że są w Sejmie posłowie, którzy myślą o polskich sprawach podobnie jak Pan(i)? 1 - Tak, sądzę, że większość posłów myśli podobnie jak ja; 2 - Sądzę, że niektórzy posłowie myślą podobnie jak ja; 3 - Nie, w Sejmie nie ma posłów, którzy myśleliby podobnie jak ja

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	52	30	12	931
Płeć					
Mężczyźni	6	59	27	8	438
Kobiety	6	46	32	16	493
Wiek					
18-24 lat	7	52	33	8	144
25-34	4	53	30	13	167
35-44	7	58	27	8	132
45-54	5	51	33	11	182
55-64	7	57	26	10	139
65 lat i więcej	5	44	30	22	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	4	54	27	15	352
Miasto do 20 tys.	5	44	40	12	126
20-100 tys.	8	50	30	13	185
101-500 tys.	6	54	33	7	162
501 tys.i więcej mieszk.	5	60	24	11	106
Wykształcenie					
Podstawowe	5	43	34	18	281
Zasadnicze zawodowe	5	53	29	13	239
Średnie	7	55	30	8	319
Wyższe	6	66	19	9	93
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	7	70	15	9	54
Prac.umysł.niż.szczebla	14	54	26	6	68
Pracownicy fiz.- umysł.	6	47	34	13	95
Robotnicy wykwalifikowani	6	56	28	10	88
Robotnicy niewykwalifik.	7	51	27	15	41
Rolnicy	2	65	25	8	49
Pracujący na własny rach.	3	76	16	6	26
Bierni zawodowo					
Renciści	5	46	32	17	59
Emeryci	5	49	30	17	238
Uczniowie i studenci	8	57	27	8	65
Bezrobotni	4	40	46	10	109
Gospodynie domowe i inni	0	53	33	14	39
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	8	58	22	12	109
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	9	47	36	8	70
sekt. pryw. poza rolnict.	7	58	24	11	195
prywatnym gosp. rolnym	2	62	22	14	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	4	36	43	16	66
301-500	6	50	32	12	126
501-900	8	50	29	13	217
901-1200	2	61	29	8	88
Powyżej 1200 zł	7	69	19	5	61
Ocena własnych war. mater.					
Złe	2	42	40	16	214
Średnie	6	49	30	15	420
Dobre	8	63	23	6	298
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	6	62	22	11	67
Raz w tygodniu	6	55	27	12	465
1-2 razy w miesiącu	8	44	36	12	149
Kilka razy w roku	2	49	33	16	156
W ogóle nie uczestniczy	5	49	35	12	92
Poglądy polityczne					
Lewica	4	61	29	6	139
Centrum	4	53	34	9	262
Prawica	11	64	18	7	265
Trudno powiedzieć	3	35	38	24	260

Tabela 5. Czy ma Pan(i) poczucie, że w tym Sejmie są tacy posłowie, którzy bronią interesów ludzi takich jak Pan(i)? 1 - Tak, mam takie poczucie; 2 - Nie, nie mam takiego poczucia

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	50	17	930
Płeć				
Mężczyźni	38	49	13	438
Kobiety	27	52	20	493
Wiek				
18-24 lat	37	46	18	144
25-34	30	51	19	166
35-44	37	52	10	132
45-54	36	53	11	182
55-64	31	56	14	139
65 lat i więcej	26	45	29	168
Miejsce zamieszkania				
Wieś	36	44	20	352
Miasto do 20 tys.	25	60	16	126
20-100 tys.	31	53	16	185
101-500 tys.	29	55	16	162
501 tys. i więcej mieszk.	39	50	11	106
Wykształcenie				
Podstawowe	26	48	25	281
Zasadnicze zawodowe	33	54	13	239
Średnie	37	50	13	318
Wyższe	37	48	16	93
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	40	50	10	54
Prac.umysł.niż.szczebła	38	50	13	68
Pracownicy fiz.- umysł.	38	44	17	95
Robotnicy wykwalifikowani	39	51	11	87
Robotnicy niewykwalifik.	28	53	18	41
Rolnicy	42	48	10	49
Pracujący na własny rach.	41	37	21	26
Bierni zawodowo				
Renciści	23	49	28	59
Emeryci	28	50	23	238
Uczniowie i studenci	42	49	9	65
Bezrobotni	25	60	15	109
Gospodynie domowe i inni	20	58	22	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	35	49	16	109
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	36	54	10	70
sekt. pryw. poza rolnict.	37	47	15	195
prywatnym gosp. rolnym	40	47	12	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	30	60	10	66
301-500	43	44	13	125
501-900	32	54	14	217
901-1200	27	57	15	88
Powyżej 1200 zł	38	50	12	61
Ocena własnych war. mater.				
Złe	25	57	18	214
Średnie	29	52	19	420
Dobre	43	44	13	297
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	32	52	16	67
Raz w tygodniu	37	45	18	465
1-2 razy w miesiącu	24	62	14	149
Kilka razy w roku	32	51	17	156
W ogóle nie uczestniczy	26	56	18	92
Poglądy polityczne				
Lewica	37	55	8	139
Centrum	29	58	14	262
Prawica	43	45	12	265
Trudno powiedzieć	23	46	31	260

Tabela 6. Czy, Pana(i) zdaniem, obecny Sejm jest lepszy, taki sam czy też gorszy od poprzedniego?

(%)

	Lepszy	Taki sam	Gorszy	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	36	35	13	930
Płeć					
Mężczyźni	17	37	39	8	438
Kobiety	14	36	33	18	493
Wiek					
18-24 lat	14	41	32	13	144
25-34	11	29	41	18	167
35-44	17	38	31	14	132
45-54	15	40	38	7	182
55-64	17	38	38	7	138
65 lat i więcej	19	32	31	18	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	18	40	28	14	352
Miasto do 20 tys.	17	29	43	11	126
20-100 tys.	12	40	31	17	185
101-500 tys.	15	34	41	10	162
501 tys. i więcej mieszk.	12	28	50	10	106
Wykształcenie					
Podstawowe	15	37	30	18	281
Zasadnicze zawodowe	20	38	29	13	239
Średnie	13	37	41	9	318
Wyższe	14	26	50	10	93
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	16	34	42	7	54
Prac. umysł. niż. szczebla	16	33	47	5	68
Pracownicy fiz.- umysł.	10	33	43	15	95
Robotnicy wykwalifikowani	21	41	26	12	88
Robotnicy niewykwalifik.	18	37	30	15	41
Rolnicy	18	49	25	8	49
Pracujący na własny rach.	20	33	28	18	26
Bierni zawodowo					
Renciści	5	45	39	11	59
Emeryci	19	32	34	15	237
Uczniowie i studenci	12	32	42	14	65
Bezrobotni	9	44	33	15	109
Gospodynie domowe i inni	22	23	36	20	39
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	12	37	41	10	109
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	15	30	38	16	70
sekt. pryw. poza rolnict.	17	35	36	12	195
prywatnym gosp. rolnym	19	47	26	8	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	14	37	32	16	66
301-500	16	36	33	16	126
501-900	20	36	32	12	217
901-1200	20	31	44	6	88
Powyżej 1200 zł	18	29	47	7	61
Ocena własnych war. mater.					
Złe	11	35	39	16	214
Średnie	16	37	33	14	420
Dobre	18	36	37	9	297
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	25	31	34	11	67
Raz w tygodniu	17	39	29	15	465
1-2 razy w miesiącu	22	32	35	10	149
Kilka razy w roku	6	39	44	11	156
W ogóle nie uczestniczy	3	28	57	12	92
Poglądy polityczne					
Lewica	5	23	67	5	139
Centrum	9	44	36	11	262
Prawica	35	35	24	6	265
Trudno powiedzieć	8	37	29	25	260

Tabela 7. Jak Pan(i) ocenia, czy senatorowie obecnego Senatu posiadają umiejętności, kompetencje odpowiednie do tego, by być senatorami? 1 - Tak, zdecydowana większość ma takie umiejętności; 2 - Mniej więcej połowa ma takie umiejętności, a połowa nie ma; 3 - Tylko nieliczni, niewielka część senatorów ma takie umiejętności

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	8	36	35	20	930
Płeć					
Mężczyźni	10	40	34	16	438
Kobiety	7	32	36	24	492
Wiek					
18-24 lat	9	43	40	9	144
25-34	6	37	37	19	167
35-44	11	39	35	15	132
45-54	7	37	38	18	182
55-64	8	35	33	24	138
65 lat i więcej	10	25	30	35	168
Miejsce zamieszkania					
Wieś	10	34	31	25	352
Miasto do 20 tys.	4	30	43	23	126
20-100 tys.	8	40	34	18	184
101-500 tys.	11	33	39	17	162
501 tys.i więcej mieszk.	7	45	37	10	106
Wykształcenie					
Podstawowe	8	28	35	29	281
Zasadnicze zawodowe	8	39	36	17	239
Średnie	8	42	35	15	318
Wyższe	12	30	37	21	93
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	17	34	30	20	54
Prac.umysł.niż.szczebla	5	42	37	16	68
Pracownicy fiz.- umysł.	9	41	36	14	95
Robotnicy wykwalifikowani	14	37	34	16	88
Robotnicy niewykwalifik.	9	44	28	20	41
Rolnicy	8	42	33	17	49
Pracujący na własny rach.	6	44	22	28	26
Bierni zawodowo					
Renciści	7	25	37	30	59
Emeryci	8	29	32	30	237
Uczniowie i studenci	9	47	36	9	65
Bezrobotni	6	31	51	12	109
Gospodynie domowe i inni	0	44	35	22	39
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	11	38	34	17	109
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	6	48	32	14	70
sekt. pryw. poza rolnict.	9	39	32	19	195
prywatnym gosp. rolnym	7	37	33	23	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	9	27	46	18	66
301-500	7	44	30	19	126
501-900	11	35	31	24	217
901-1200	11	36	33	20	88
Powyżej 1200 zł	11	42	28	19	61
Ocena własnych war. mater.					
Złe	5	26	44	25	214
Średnie	7	38	35	20	419
Dobre	12	41	29	18	298
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	5	33	43	19	67
Raz w tygodniu	10	39	30	21	464
1-2 razy w miesiącu	11	35	33	21	149
Kilka razy w roku	3	35	41	20	156
W ogóle nie uczestniczy	5	26	50	19	92
Poglądy polityczne					
Lewica	4	41	39	16	139
Centrum	10	35	41	14	262
Prawica	14	43	27	16	265
Trudno powiedzieć	3	28	36	33	259

Tabela 8. Czy, Pana(i) zdaniem, w Polsce powinno się zlikwidować Senat czy też nie?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	35	28	930
Płeć				
Mężczyźni	42	38	20	438
Kobiety	31	34	35	493
Wiek				
18-24 lat	25	47	28	144
25-34	33	41	26	167
35-44	37	37	26	132
45-54	42	36	21	182
55-64	46	28	26	138
65 lat i więcej	35	25	40	168
Miejsce zamieszkania				
Wieś	29	35	35	352
Miasto do 20 tys.	40	27	33	126
20-100 tys.	39	39	22	185
101-500 tys.	44	33	23	162
501 tys. i więcej mieszk.	40	45	15	106
Wykształcenie				
Podstawowe	34	31	35	281
Zasadnicze zawodowe	39	29	32	239
Średnie	36	44	21	318
Wyższe	42	40	18	93
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	34	51	15	54
Prac. umysł. niż. szczebla	39	44	16	68
Pracownicy fiz.- umysł.	38	36	25	95
Robotnicy wykwalifikowani	36	38	26	88
Robotnicy niewykwalifik.	42	35	23	41
Rolnicy	38	29	32	49
Pracujący na własny rach.	46	40	14	26
Bierni zawodowo				
Renciści	39	25	36	59
Emeryci	40	26	34	237
Uczniowie i studenci	18	60	22	65
Bezrobotni	31	36	33	109
Gospodynie domowe i inni	36	30	34	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	32	48	20	109
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	44	30	27	70
sekt. pryw. poza rolnict.	42	38	20	195
prywatnym gosp. rolnym	37	28	35	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	30	40	30	66
301-500	38	32	30	126
501-900	39	36	25	217
901-1200	45	30	25	88
Powyżej 1200 zł	38	39	23	61
Ocena własnych war. mater.				
Złe	39	24	37	214
Średnie	37	34	29	420
Dobre	34	46	20	297
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	31	35	34	67
Raz w tygodniu	36	36	28	465
1-2 razy w miesiącu	34	36	29	149
Kilka razy w roku	41	33	26	156
W ogóle nie uczestniczy	40	35	25	92
Poglądy polityczne				
Lewica	46	39	16	139
Centrum	40	36	24	262
Prawica	39	45	16	265
Trudno powiedzieć	26	24	50	260